

Saudlar Sanada

Category: Kitapcy, Publisistika
написано kitapcy | 26 января, 2025
Saudlar Sanada SAUDLAR SANADA

Hem eýranlylar, hem husiler, hem-de saudlar kösençlik çekdi we ahyrynda hemmeler öň teklip edilen çözüdi – meseläniň içerki syýasy gatnaşyk arkaly çözülmegini we Saud Arabystana garşy gönükdirilen hüjümleriň togtadylmagyny kabul etdi. Sana şäherinde toparlaryň özara duşuşyklary geçirildi / Fotosurat: Twitter

Üç aý mundan öň Ýemende Eýrandan husilere gözegçiligindäki porta ugradylan 5 müň ýarag, 1,5 milliondan gowrak ok-däri serişdesi, 7 müň raketa bileşeni alyp barýan gämi saklanypdy.

Bu ýük uruşy maliýeleşdirýän we 8 ýyl 7 aýa golaý wagt dowam etmegine getiren düzümlerçe, belki-de ýüzlerçesinden biridi.

Uruş iki tarap üçinem güzaply we ezýetli boldy. Sana howa menzili we Hudeýde porty ýapyldy. Gonjak her bir uçaryň ilki koalisiýon güýçlerden rugsat almalydy, porta golaýlaşjak her bir gäminiň ilki barlanmalydy.

Husiler we olaryň gözegçiligi astyndaky sebitler uly kynçylyklary başdan geçirdi. Munuň üstüne uruş zerarly ýerinden-ýurdundan jyda düşürilen ýa-da Ýemeniň içinde ýa daşynda güzeranyň dolajak bolup ýaşaýan ýerini taşlap gaýdan millionlarça ýemenliniň kösençlikleri-de goşuldy.

Uruşyň taraplar çaknyşygy bes etmäge we ýaraşyga gol çekmäge gönükdiren bir wagtyň özünde berýän beýanatlary we ýyggy-ýyggydan geçirilen ýygnanşyklar arkaly uruşu gutarmagyň we

parahat durmuşa dolanyp barmagyň şertlerini jikme-jik öwrenýärdi.

Ahyrsoňy muña kim ynandyranam bolsa, Saud Arabystanynyň delegasiýasy husileriň gözegçiligi astyndaky Sanada peýda boldy. Munuň özi iki tarapyňam ýaraşyga çynlakaý garaýandygyny görkezen möhüm üýtgeşme boldy.

Çaltlanan we bary-ýogy bir gün öňünden habary berilen taryhy üýtgeşmäniň aňyrsynda şek-şübhesiz Saud Arabystanynyň, Hytaýyň hemaýatkärliginde Eýran bilen baglaşylan ylalaşyk ýatyr.

Ylalaşyk Riýad bilen Tähranyň arasynda uzak wagtlap dowam eden dartgynlylygyň soňlanmagyny-da öz içine alýar we munuň Ýemende bolşy ýaly beýleki sebit ýurtlarynda-da netije bermegine garaşylýar.

Ylalaşyk netijesinde hoşniýetlilik artyp barýar. Ýemen urşy we parahatçylyk hoşniýetli gepleşikleriň iň esasy meseleleriniň biri bolup durýar.

Urşuň ýetiren zyýany dürli problemalaryň döremegine getirdi, bularyň başyny şular çekýär: ýurduň içinde ýaşayan ýerinden jyda düşürilen millionlarça adamyň we daşary ýurtlara çykan bosgunlaryň dolanyp gelmegi, bigünä ýerli ýaşaýjylaryň we ötegçileriň ölümüne sebäp bolýan ýüz müňlerçe minanyň arassalanmagy, on ýyla golaý wagt okuwa berilen arakesmäniň yzyndan okuwçylaryň mekdeplere gatnap başlamagy, saglygy goraýyş hyzmatlarynyň güýje girizilmegi we uruşdan zyýan çeken sebitleriň rehabilitasiýasy.

Urşuň bes edilmegi kimiň ýeňendigi we kimiň ýeňilendigi hakdaky samsyklaç çekişmäniň öňüni alyp bilmez, yöne uruşlaryň hiç mahalam ýeňijisi bolmaýar.

Şertler çaknyşygy mejburylyga öwürdi we muña eliňe gül alyp garşylyk bermek mümkin däl. Hem eýranlylar, hem husiler, hem-de saudlar kösençlik çekdi we ahyrynda hemmeler öň teklipe edilen çözüdi – meseläniň içerki syýasy gatnaşyk arkaly çözülmegini we Saud Arabystana garşy gönükdirilen hüjümleriň togtadylmagyny kabul etdi.

Eýranyň özi haosyň howplaryndan çetde däldigini we bähbidiniň sebitara durnuklylygy sabotaž etmekde däl-de, kepillik astyna almak üçin tagalla etmekde ýatandygyna düşündi.

Çaknyşýan taraplar şuňa göz ýetirenlerinde parahatçylykly çözüde gelmek kyn däl.

Düzümleriň gepleşikler tapgyry geçirildi, halkara we sebitleýin wekiller gezekli-gezegine degişli paýtagtlarda resmi saparda boldular. Ýlalaşyklar baglaşyldy we hemmesi hemmeler tarapyndan arzuwlanan parahatçylygyň iň bärki sepgidine ýetmek bilen soňlandy.

Häzir hoşniýetli bolmaga çagyryňan birnäçe yşarat bar, çünki Ýemende parahatçylyk hakdaky çagyryşa hereketleriň, harby operasiýalaryň togtadylmagy, güýçleriň yza çekilmegi we iki tarapyňam bendileri boşatmagy ýaly oňyn üýtgeşmeler dowam edýär.

Munuň özi dünýäniň iň möhüm nokadynda parahatçylygy ýola goýmagyň başlangyjydyr. Howpsuzlygyň üpjün edilmegi, parahatçylygyň höküm sürmegi, Ýemen tragediýasynyň soňlanmagy we howp-hataryň azalmagy hemmeleriň bähbidinedir.

Abdyrahman RAŞID,

«Şarku'l Avsat» gazetiniň öňki baş redaktory, «El- Arabiyye» ýaýlymyň öňki müdiri.

@aalrashed

Çarşenbe, 12.04.2023 ý. Publisistika